

Urząd Miasta i Gminy w Sianowie

Zbigniew Osadowski

**DOKUMENTACJA PRZYRODNICZA PROJEKTOWANEGO
UŻYTKU EKOLOGICZNEGO „JEZIORO TOPIELE”**

gmina Sianów, woj. zachodniopomorskie

*Praca została wykonana na zlecenie
Urzędu Miasta i Gminy w Sianowie*

Koszalin 2003

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP.....	3
II. MATERIAŁY I METODY BADAŃ.....	4
III. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA.....	6
1. Położenie administracyjne i powierzchnia.....	6
2. Położenie geograficzne.....	6
3. Charakterystyka hydrologiczna.....	7
4. Struktura użytkowania i struktura własności gruntów.....	7
5. Otoczenie i stan środowiska.....	8
6. Analiza zmian w krajobrazie i szacie roślinnej.....	9
VI. WALORY PRZYRODNICZE I UWARUNKOWANIA OCHRONY PRZYRODY	10
1. Charakterystyka roślinności rzeczywistej.....	10
2. Charakterystyka flory.....	14
3. Charakterystyka fauny.....	18
4. Wartości przyrodnicze i znaczenie obszaru.....	20
5. Miejsce obiektu w świadomości społecznej.....	20
6. Aktualne i potencjalne zagrożenia dla walorów przyrodniczych.....	21
7. Wskazania ochronne i zasady gospodarowania.....	21
V. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	23

ANEKS:

Mapy:

Lokalizacja projektowanego użytku na mapie w skali 1: 50 000

Lokalizacja i granice projektowanego użytku na mapie w skali 1: 5 000

Lokalizacja cennej flory i fauny na mapie w skali 1: 5000

Mapa archiwalna z 1935 roku w skali 1: 5000

Wykaz i kategorie zagrożenia flory projektowanego użytku

Wykaz i kategorie zagrożenia fauny projektowanego użytku

I. WSTĘP

Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza projektowanego użytku ekologicznego w gminie Sianów została wykonana w lipcu 2003 roku na podstawie szczegółowych badań terenowych.

Celem opracowania było dostarczenie Władzom Gminy danych na temat stanu zachowania środowiska przyrodniczego jeziora Topiele i przyległych do niego torfowisk, w szczególności dostarczenia informacji na temat cennej flory i fauny.

Zebrane dane opracowano z zamiarem powołania użytku ekologicznego pod nazwą „Jezioro Topiele”, jak i dla potrzeb planowania przestrzennego, w którym należy uwzględnić cenne walory przyrodnicze gminy.

II. MATERIAŁY I METODY BADAŃ

Wstępnym materiałem do opracowania była inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gminy Sianów w zakresie flory i fauny oraz przyrody nieożywionej i krajobrazu (Osadowski 2003 red. – w opracowaniu).

Podczas inwentaryzacji uwzględniono znane publikacje dotyczące walorów przyrodniczych gminy Sianów. W pracy również uwzględniono historyczne i aktualne materiały kartograficzne. Pozostałe materiały to obserwacje i badania własne autora niniejszego opracowania, przeprowadzone na obszarze jeziora Topiele w lipcu 2003 roku.

Badania terenowe przeprowadzono metodą marszrutową, stosując metody geobotaniczne i krajobrazowe (Matuszkiewicz 1982, Richling 1993, Richling i Solon 1996). Wykaz gatunków roślin naczyniowych przedstawiono alfabetycznie w załączniku. Nazewnictwo roślin oparto na opracowaniu Mirka i in. (1995).

Zestawienie określające udział gatunków prawnie chronionych sporządzono według Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6 kwietnia 1995, w sprawie ochrony gatunkowej roślin i zwierząt (Dziennik Ustaw Nr 41, z późniejszymi zmianami).

W zestawieniu przedstawiono ginące i zagrożone gatunki w ujęciu następujących prac:

1. Flora:

- Listy Roślin Zagrożonych w Polsce - Zarzycki K., Wojewoda W., Heinrich Z., eds. 1992
- Zagrożone gatunki flory torfowisk - Jasnowska J., Jasnowski M, 1977.
- Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski - Żukowski W., Jackowiak B., eds. 1995,

2. Fauna:

- Europejska czerwona lista zwierząt i roślin zagrożonych wyginięciem w skali światowej - eds. Wajda, Żurek 1998
- Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce - Głowaciński i in., 1992

Wykaz siedlisk chronionych opracowano na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. Nr 92, poz. 1029 z dnia 3 września 2001 r.).

W pracy uwzględniono wymagania Unii Europejskiej w zakresie ochrony przyrody:

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku, w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa Siedliskowa) i załączniki do niej,
- Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków (Dyrektywa Ptasia) i załączniki do niej,
- Konwencja Berneńska.

W celu określenia ogólnych kierunków przemian szaty roślinnej i krajobrazu posłużono się aktualnymi i archiwalnymi mapami topograficznymi z 1935 roku oraz mapami roślinności potencjalnej (Matuszkiewicz red. 1995).

Podstawowym materiałem kartograficznym były podkłady map topograficznych w skali 1: 5 000 i 1 10 000. Do rysowania materiałów kartograficznych i zliczania powierzchni wykorzystano program komputerowy MapInfo.

III. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

---

1. Położenie administracyjne i powierzchnia

Pod względem administracyjnym Jezioro Topiele położone jest na terenie gminy Sianów, w obrębie granic administracyjnych miasta Sianów. Obszar położony jest na terenie powiatu koszalińskiego i województwa zachodniopomorskiego. Jezioro znajduje się 2,3 km na południowy- wschód od miasta Sianów i 6,4 km na północny-wschód od miasta Koszalin. Granice naturalne na wschodzie wyznaczają lasy należące do nadleśnictwa Karnieszewice, a na wschodzie zasięg pastwisk i podmokłych łąk.

Ogólna powierzchnia projektowanego użytku ekologicznego wynosi 64,90 ha, sama powierzchnia lustra wody w jeziorze zajmuje 20,73 ha. Granice i zasięg projektowanego użytku przedstawiono na mapach topograficznych w załączniku.

2. Położenie geograficzne

Położenie centralnego punktu geograficznego przedstawia się następująco: długość geograficzna - $16^{\circ} 32' 8,28''$, szerokość geograficzna - $54^{\circ} 21' 7,49''$.

Według dziesiątej, fizyczno-geograficznej regionalizacji Polski (Kondracki 1998) obszar usytuowane jest w zasięgu makroregionu Równiny Sławińskiej i przedstawia się następująco:

2,3,4,	Europa Zachodnia
3	Pozaalpejska Europa Zachodnia
31	Niż Środkowoeuropejski
313	Pobrzeża Południowobałtyckie
314-315	Pojezierza Południowobałtyckie
313.43	Równina Słowińska

3. Charakterystyka hydrologiczna

Jeziro Topiele jest zbiornikiem sztucznym, powstałym w wyniku piętrzenia wody na cieku wodnym w obrębie torfowisk. Pod względem hydrologicznym obszar znajduje się w zlewni jeziora Jamno. Wody jeziora Topiele zbierane są z przylegających mokradeł, a następnie kierowane do rzeki Unieści, skąd już płyną do jeziora Jamno.

Należy zaznaczyć, że obszar ten jest intensywnie zasilany wodami podziemnymi, które niekiedy wypływają w postaci małych młak źródłiskowych.

4. Struktura użytkowania i struktura własności gruntów

Większa część omawianego obszaru nie jest obecnie użytkowana, zarówno grunty rolne, jak i wody jeziora Topiele.

Na podstawie własnych obliczeń ustalono, że największą powierzchnie zajmują grunty odłogowane, które zajmują ok. 54% (turzycowiska, szuwary, zarośla wierzbowe i olszowe oraz torfowiska). Wody zajmują ok. 34 %, a grunty rolne ok. 13% (łąki i pastwiska). Strukturę użytkowania przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela. Struktura użytkowania projektowanego użytku

(obliczono na podstawie mapy topograficznej w skali 10. 000 i programu komputerowego do zliczania powierzchni)

Wyszczególnienie	Ha	% ogółem
Powierzchnia ogółem	64,90	100
Użytki rolne:	13,36	20,58
Grunty orne	00,00	
Łąki i pastwiska	13,36	
Lasy	00,00	00,00
Wody	22,32	34,40
Grunty odłogowane – turzycowiska, szuwary, zarośla	29,22	45,02

Z punktu widzenia własności, przeważająca część obszaru należy do Agencji Nieruchomości Rolnej (= Agencji Własności Rolnej i Skarbu Państwa) i zajmuje ..... ha. Własność prywatną stanowią małe powierzchnie łąk i pastwisk w zachodniej części projektowanego użytku - ..... ha

Tabela. Struktura własności projektowanego użytku

Rodzaj własności	Powierzchnia	%
Grunty ANR (=AWRSP)	.....	.....
Gruntu prywatne	.....	.....

5. Otoczenie i stan środowiska

Obszar projektowanego użytku znajduje się w otoczeniu dość mocno przekształconego krajobrazu (por. mapę roślinności potencjalnej).

Wschodnia część omawianego obszaru znajduje się w otoczeniu borów sosnowych. Są to przeważnie przekształcone drzewostany, rosnące na potencjalnych siedliskach acydofilnych lasów bukowo-dębowych *Fago-Quercetum prtraeae*. Zachodnia część obszaru znajduje się w otoczeniu pól uprawnych, które powstały na siedliskach grądu subatlantyckiego *Stelario-Carpinetum* – czyli lasu bukowo-dębowo-grabowego. Zalane sztucznie torfowiska (obecnie jezioro Topiele) są potencjalnym siedliskiem dla olesu bagiennego *Carici elongatae-Alnetum* (= *Ribo nigri-Alnetum* i *Sphagno squarrosi-Alnetum*).

Ponadto w północnej części znajduje się duże składowisko odpadów komunalnych, które obsługujące miasto Koszalin oraz okoliczne gminy. Obiekt ten jest właściwie zarządzany i nieustannie unowocześniany, mimo to stanowi pewne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego, zwłaszcza możliwość dostawania się zanieczyszczeń do wód gruntowych. Jednak na dzień dzisiejszy nie zaobserwowano negatywnego wpływu na jezioro Topiele (może z wyjątkiem zapachów...), a obecność wielu cennych gatunków flory i fauny może wskazywać na dobry stan środowiska w obrębie składowiska odpadów.

Należy zaznaczyć, że na skutek rozmycia się grobli w 2003 roku została całkowicie spuszczone woda z jeziora Topiele. Utrzymywanie się takiego stanu stwarza poważne zagrożenie dla funkcjonowania całego ekosystemu, który uformował się przez dziesiątki lat i był w stanie równowagi ekologicznej. W szczególności zagraża to cennej awifaunie.

6. Analiza zmian w krajobrazie i szacie roślinnej

Na podstawie dostępnych map archiwalnych i przeprowadzonych analiz krajobrazowych, można wyróżnić kilka etapów, w których krańcowo zmieniał się charakter roślinności i krajobraz w obrębie jeziora Topiele.

Prawdopodobnie do 1889 roku wpływ człowieka na mokradła był wciąż niewielki. Koryta cieków zachowały naturalny przebieg, rowy odwadniające występowały jedynie na niewielkich powierzchniach torfowisk. Wnętrza niecki torfowej były prawdopodobnie wykorzystywane jako ekstensywne łąki turzycowe z klasy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* - ich niewielkie płyty zachowały się do dziś we wschodniej części obiektu. Na skraju mokradła nieznacznie odwodniono i zamieniono na wilgotne łąki z klasy *Molinio-Arrhenatheretea*.

Do roku 1935 każdy dostępny skrawek ziemi był użytkowany przez ludność zajmującą się głównie rolnictwem. Torfowiska podlegały znacznemu odwodnieniu, na ich obszar wkroczyła infrastruktura - drogi. Wówczas na znacznych obszarach obszaru prowadzono eksploatację torfu prawdopodobnie dla celów opałowych (por. mapy archiwalne w załączniku). W tym czasie znaczne powierzchnie zajmowały łąki i pastwiska z klasy *Molinio-Arrhenatheretea*.

Powojenne przemiany gospodarcze w latach 1945-1960, kształtowane pod wpływem zniszczeń wojennych zabudowań oraz całkowitej wymiany ludności niemieckiej na polską, miały istotny wpływ na osłabienie rolnictwa w regionie. W tym czasie na wielu obszarach łąk rozpoczął się proces spontanicznej sukcesji regeneracyjnej (zarastanie) w kierunku zarośli i lasu, trwający w niektórych miejscach do chwili obecnej.

Prawdopodobnie w latach 60-70-tych podjęto decyzje o zalaniu części torfowisk, tworząc w ten sposób sztuczne jezioro Topiele. Można przypuszczać, że na przestrzeni 30-40 lat sztuczny zbiornik osiągnął stan równowagi ekologicznej. Tym czasie na zalanych torfowiskach rozwinęła się roślinność wodna z klasy *Potamogetonetea* i szuwarowa z klasy *Phragmitetea*.

Na początku 2003 roku jezioro przestało istnieć w wyniku rozmycia grobli w czasie gwałtownego przyboru wód opadowych. Obecnie niewielkie lustro wody utrzymuje się w rowach melioracyjnych i przy grobli. Na wysychających osadach zbiornika wodnego rozwinęły się nitrofilne, wtórne zbiorowiska terofitów letnich z klasy *Bidentetea tripartiti*.

Tak, więc krajobraz i szata roślinna w obrębie jeziora Topiele zmieniła się diametralnie na przestrzeni ostatnich 120 lat – od naturalnych zbiorowisk torfowiskowych, do roślinności charakterystycznej dla spuszczonej stawów.

IV. WALORY PRZYRODNICZE I UWARUNKOWANIA OCHRONY PRZYRODY

---

1. Charakterystyka roślinności rzeczywistej

Roślinność rzeczywista występująca obecnie w obrębie jeziora Topiele została ukształtowana pod wpływem silnej presji człowieka, jako roślinność zmeliorowanych i odwodnionych mokradel, a w obrębie jeziora jako roślinność spuszczonego zbiornika. Tylko nieliczne obszary roślinności rzeczywistej zachowały wyższy stopień naturalności, które zasługują na ochronę.

Przegląd systematyczny zbiorowisk roślinnych

Objaśnienia: Kategorie syntaksonomiczne - Cl. **klasa** zespołów, O. **rząd** zespołów, All. – **związek** zespołów, Ass. – **zespół**, Zb. - zbiorowisko

Roślinność wodna

Cl. *Lemnetea* R. Tx. 1955

O. *Lemnetalia* R. Tx. 1955

All. *Lemnion minoris* R. Tx. 1955

Ass. *Lemno-Spirodeletum polyrrhizae* Koch 54 em. Muell. et Goers 1960 – zespół rzęsy

Cl. *Potamogetonetea* R. Tx. et Prsg.

O. *Potamogetonetalia* Koch 1926

Ass. *Hydrocharitetum morsus-ranae* Langend. 1935 - zespół żabiścieku pływającego

Ass. *Hottonietum palustris* R. Tx. 1937 - zespół okrzężnicy bagiennej

Roślinność źródliskowa

Cl. *Montio-Cardaminetea* Br.-Bl. et R. Tx. 1943

O. *Montio-Cardaminetalia* Pawł. 1928

All. *Cratoneurion commutati* Koch 1928

Ass. *Cratoneureto filicinae-Cardaminetum* Maas 1959

O. *Cardamino-Chrysosplenietalia* Hinterlang 1992

All. *Caricion remotae* Kastner 1940

Ass. *Cardamineto-Chrysosplenietum alternifolii* Maas 1959

Samodzielne zbiorowiska mszaków

Ass. *Cratoneuretum filicini* Poelt 1954

Ass. *Brachythecium rivularis* Herzog 1943

Roślinność szuwarowa i turzycowiskowa

Cl. *Phragmitetea* R.Tx. et Prsg. 1942

O. *Phragmitetalia* Koch 1926

All. *Phragmition* Koch 1926

Ass. *Typhetum latifoliae* Soo 1927 – szuwar pałki szerokolistnej

Ass. *Eleocharitetum palustris* Sennikov 1919 – szuwar ponikła błotnego

Ass. *Equisetetum limosi* Steffen 1931 - szuwar skrzypowy

Ass. *Glycerietum maximae* Hueck 1931 - szuwar manny mielec

Ass. *Phragmitetum communis* (Gams 27) Schmale 1938 – szuwar trzcinowy

Ass. *Scirpetum lacustris* (Allorge 22) Chouard 1924 – szuwar oczeretowy

All. *Magnocaricion* Koch 1926 - szuwały błotne wysokich turzyc

Ass. *Caricetum acutiformis* Sauer 1937 - szuwar turzycy błotnej

Ass. *Caricetum gracilis* (Graegn. et Hueck 31) R.Tx. 1937 - zespół turzycy zaostrożonej

Ass. *Caricetum paniculatae* Wangerin 1916 - zespół turzycy prosowatej

Ass. *Caricetum rostratae* szuwar turzycy dzióbkwatej

Ass. *Phalaridetum arundinaceae* (Koch 26) Libb. 1931 - szuwar mozgowy

All. *Sparganio-Glycerion fluitantis* Br.-Bl. et Siss. in Boer 1942

Ass. *Glycerietum fluitantis* – zespół manny jadalnej

Zb. z *Mimulus guttatus* – kroplik żółty

Roślinność torfowiskowa

Cl. *Scheuchzerio-Caricetea nigrae* (Nordh. 1937). R. Tx. 1937

O. *Caricetalia nigrae* (Koch 1926) Nordh. 1936 em. Br.-Bl. 1949

Ass. *Rhynchosporietum albae* Koch 1926 - mszar przygiełkowy

All. *Caricion lasiocarpae* Vanden Bergh. ap. Lebrun et al. 1949

Ass. *Sphagno-Caricetum rostratae* Steff. 1931 em. Dierssen 1982

All. *Caricion nigrae* Koch 1926 em. Klika 1934

Ass. *Menyantho trifoliatae-Sphagnetum teretis* Warén 1926 – mszar z bobrkiem trójlistkowym

Ass. *Caric-Agrostietum caninae* – kwaśna młaka z turzycą pospolitą

Roślinność wilgotnych łąk i ziołorośli

Cl. *Molinio-Arrhenatheretea* R. Tx. 1937 (1970)

O. *Molinietalia* Koch 1926

All. *Calthion* R. Tx. 1936 em. Oberd. 1957

Ass. *Cirsio-Polygonetum* R. Tx. 1951 – łąki wilgotne

Ass. *Caricetum cespitosae* Steffen 1931 – zespół turzycy darniowej

Ass. *Urtico-Phragmitetum* Succ. 1970 – wtórne szuwały trzcinowe

Ass. *Scirpetum silvatici* Knapp 1946 – zespół sitowia leśnego

Ass. *Equisetetum palustris* Steffen 1931 – zespół skrzypu błotnego

Ass. *Epilobio-Juncetum effusi* Oberd. 1957 – zespół situ rozpierzchłego

Ass. *Holcetum lanati* Issler 1936 – zespół kłosówki

Ass. *Deschampsietum cespitosae* (Horvatić) Grynia 1961 – zespół śmiałka darniowego

Zb. *Carex acutiformis* – zbiorowisko łąkowe turzycy błotnej

All. *Molinion* Koch 1926

Ass. *Junco-Molinietum* Prsg. 1951 – zespół trzęślicy modrej

All. *Filipendulo-Petasition* Br.-Bl. 1947

Ass. *Filipendulo-Geranium* Koch 1926 – ziołorośla wiązówkowe

Roślinność leśna i zaroślowa

Cl. *Alnetea glutinosae* Br.-Bl. et Tx. 1943

O. *Alnetalia glutinosae* Br.-Bl. et Tx. 1943

All. *Alnion glutinosae* (Malc. 1929) Meijer Drees 1936

Ass. *Salicetum pentandro-cinereae* (Almq. 1929) Pass. 1961 – zarośla wierzbowe

Cl. *Querco-Fagetea* Br.-Bl. et Vlieg. 1937

O. *Fagetalia sylvaticae* Pawł. 1928

All. *Alno-Padion* Knapp 1942 em. Medw.-Korn. ap. Mat. et Bor. 1957

Ass. *Circaeo-Alnetum* Oberd. 1953 – łąg olszowy

Cl. *Vaccinio-Piceetea* Br.-Bl. 1939

O. *Vaccinio-Piceetalia* Br.-Bl. 1939 - bory
All. *Dicrano-Pinion* Libb. 1933
Ass. *Leucobryo-Pinetum* W.Mat. (1962) 1973 – suboceaniczny bór świeży

Roślinność terofitów na mulistym podłożu

Cl. *Bidentetea tripartiti* R.Tx, Lohm. et Prsg 1950
O. *Bidentetalia tripartiti* Br. – Bl. 1950
All. *Bidention* R.Tx. et J.Tx 1960– zbiorowiska z uczepem i rdestem
Ass. *Polygono-Bitentetum* – zbiorowisko na świeżym szlamie spuszczonego zbiorników

Najpospolitszym zbiorowiskiem roślinnym rozwijającym się na powierzchni wód stojących i wolno płynących z klasy *Lemnetea* jest zespół rzęs *Lemno-Spirodeletum polyrrhize*. Fitocenozy te masowo rozwija się w obrębie rowów melioracyjnych i sztucznie wykopanych stawów.

Typowe zbiorowiska źródliskowe z klasy *Montio-Cardaminetea* spotyka się nielicznie, często w obrębie kopanych stawów rybnych, gdzie odsłonięte zostały warstwy wodonośne w głębokich rowach melioracyjnych. Najpospolitszym zbiorowiskiem źródliskowym jest zespół śledzienicy skrętolistnej *Cardamineto-Chrysosplenietum alternifolii*. Niewielkie płaty, w rowach przy stawach, zajmuje rzadki zespół mszaków źródliskowych i rzeżuchy gorzkiej *Cratoneureto filicinae-Cardaminetum*.

Roślinność szuwarowa i turzycowiskowa z klasy *Phragmitetea* obejmuje szereg zespołów, z których najpospolitsze to zespół turzycy błotnej *Caricetum acutiformis*, trzciny pospolitej *Phragmitetum communis*, turzycy prosowej *Caricetum paniculatae* i mozgi trzcinowatej *Phalaridetum arundinaceae*. Istotne dla ochrony przyrody jest to, że zaprzestanie użytkowania torfowisk i łąk wokół jeziora uruchamia gwałtowną sukcesję w kierunku zbiorowisk szuwarowych, w szczególności do nitrofilnego zespołu trzciny i pokrzywy *Urtico-Phragmitetum* oraz zespołu turzycy błotnej *Caricetum acutiformis*, co dla zachowania niektórych cennych gatunków łąkowych (np. storczyków) jest dużym zagrożeniem.

W wyniku spuszczenia wody na dnie zbiornika i przy rowach masowo występuje zespół manny jadalnej *Glycerietum fluitantis*. Na uwagę zasługuje zbiorowisko z kroplikiem żółtym *Mimulus guttatus* – gatunek obcego pochodzenia.

Niezwykle rzadkie fitocenozy torfowiskowe (tzw. mechowiska), które pierwotnie dominowały na omawianym obszarze występują w szczątkowej postaci. Niewielkie ich powierzchnie nawiązujące do mechowiska z bobrkiem trójlistkowym *Menyantho trifoliatae-Sphagnetum teretis* i znajdują się powyżej zbiornika wodnego. Zasługują one na szczególną uwagę i ochronę. Zbiorowiska mechowiskowe stanowią cenne siedliska dla kilku rzadkich i chronionych roślin, takich jak: bobrek trójlistkowy *Menyanthes trifoliata*, kozłek dwupienny *Valeriana dioica*, wełnianka wąskolistna *Eriophorum angustifolium*, czy torfowce *Sphagnum*

sp. – wszystkie gatunki.

Do niedawna wilgotne łąki z klasy *Molinio-Arrhenatheretea* pokrywały znaczne obszary. Największe powierzchnie zajmował prawdopodobnie zespół ostrożenia i rdestu *Cirsio-Polygonetum*. Obecnie tylko znikome ich powierzchnie znajdują się przy południowym brzegu jeziora i przy gospodarstwie. Niezwykle cennymi zbiorowiskami łąkowymi są fitocenozy skrzyp błotnego *Equisetetum palustris* zasilane wysiękami wód podziemnych. W ich obrębie licznie rosną storczyki - storczyk szerokolistny *Dactylorhiza majalis*. Niedaleko grobli stwierdzono również rzadki zespół turzycy darniowej *Caricetum cespitosae*.

Szata roślinna porzuconych łąk i torfowisk od wielu lat reprezentowana jest przez łągi olszowe *Circaeo-Alnetum* i zarośla wierzbowe *Salicetum pentandro-cinereae* – siedliska wymienione w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej Rady EWG, jako siedliska priorytetowej ochrony.

Na dnie spuszczonego jeziora Topiele dominuje zespół letnich terofitów z masowym udziałem żółto kwitnącej rzepichy leśnej i rdestu *Polygono-Bitentetum* z klasy *Bidentetea tripartiti*.

Siedliska prawnie chronione i z Dyrektywy Siedliskowej

Na terenie jeziora Topiele i w jego otoczeniu znajdują się chronione prawem siedliska z chwilą wejścia w życie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. Nr 92, poz. 1029 z dnia 3 września 2001 r.).

Poniżej w zestawieniu tabelarycznym wymieniono siedliska podlegające ochronie w świetle przepisów polskich. Ponadto z chwilą wejścia Obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2001r. o ogłoszeniu koncepcji polityki zagospodarowania przestrzennego kraju (M.P. nr 16 z 16. 08. 2001, poz.432) uwzględniono przepisy Unii Europejskiej w zakresie ochrony przyrody, ujęte w Dyrektywie Siedliskowej (Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979).

Tabela. Wykaz siedlisk podlegających ochronie w świetle przepisów polskich i Unii Europejskiej na terenie projektowanego użytku ekologicznego

Rodzaj siedliska	Siedliska objęte Dyrektywą Siedliskową - numer	Obszar występowania	Wskazania ochronne
Eutroficzne zbiorniki wodne	3150	Obecnie dwa zbiorniki wodne we wschodniej i zachodniej części; potencjalnie również całe jezioro Topiele	Należy powrócić do stanu przed spuszczeniem wody z jeziora
Muliste brzegi	3270	Obecnie wtórnie na obszarze spuszczonego jeziora	Zbiorowiska te zostaną zniszczone przez ponowne zalanie i utworzenie jeziora. Zadanie to zostanie porządkowane innemu celowi ochrony – ochrony ptaków wodno-błotnych
Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe - zniekształcone	6410	We wschodniej części obszaru	Zachowanie tych siedlisk wymaga sporadycznego koszenia
Nizinne ziołorośla nadrzeczne	6431	Nielicznie, przy cieku we wschodniej części	Zachować obecny stan
Podmokłe łąki eutroficzne i kalcyfilne (<i>Calthion</i>)	723P – propozycja Polski	Na południe od jeziora oraz przy gospodarstwie w zachodniej części	Zachowanie tych siedlisk wymaga ekstensywnego koszenia
Łąki świeże użytkowane ekstensywnie	6510	Na południe od jeziora oraz przy gospodarstwie w zachodniej części	Zachowanie tych siedlisk wymaga wypasania
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	7140	We wschodniej części, przy wykopanych stawach	Pozostawić spontanicznej regeneracji
Mechowiska	7230	Mała enklawa po wschodniej stronie od jeziora	Pozostawić spontanicznej regeneracji, usunąć wkraczające zarośla wierzbowe, być może sporadycznie kosić co 5 lat
Lasy łąkowe	*91E0	Na całym obszarze w postaci małych enklaw, przy cieku za groblą	Nie wycinać zarośli olszowych, jeżeli to nie koliduje z innym celem ochrony, np. ochroną łąk storczykowych.
Źródlika niewapienne	P25 – propozycja Polski	Nielicznie przy stawach w formie wysięków i grząskich młak	Zachować obecny stan

* - siedliska o priorytetowej ochronie w Unii Europejskiej

2. Charakterystyka flory

Ogólnie na terenie projektowanego użytku stwierdzono występowanie 180 gatunków roślin naczyniowych występujących spontanicznie. Ich pełny wykaz zamieszczono w Aneksie.

We florze reprezentowane są następujące grupy taksonomiczne: *Pterophytina*, *Sphenophytina*, *Pinophytina* i *Magnoliophytina*. Na szczególną uwagę i ochronę zasługują gatunki prawnie chronione, rzadkie i zagrożone, znajdujące się na Czerwonych Listach.

Gatunki prawnie chronione

Na terenie projektowanego użytku stwierdzono występowanie 3 gatunki prawnie chronione, w tym 1 gatunek objęty ochroną ścisłą i 2 gatunki podlegające ochronie częściowej.

Wykaz poszczególnych gatunków, ich stan zachowania i zagrożenia przedstawiono w tabelach poniżej. Szczegółowy wykaz ich stanowisk przedstawiono na mapie topograficznej w załączniku.

Tabela. Wykaz gatunków prawnie chronionych.

L.p.	Symbol na mapie	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Liczba stanowisk, stan zachowania i zagrożenia
1.	DacMaj	Storczyk szerokolistny	<i>Dactylorhiza majalis</i>	2 stanowiska; liczna populacja na łąkach koło gospodarstwa we wschodniej części obiektu, ponadto pojedyncze osobniki na torfowiskach powyżej zbiornika; zagrożenia – zaniechanie koszenia

Tabela. Wykaz gatunków pod częściową ochroną.

L.p.	Symbol na mapie	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Liczba stanowisk, stan zachowania i zagrożenia
1.	MenTri	Bobrek trójlistkowy	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Kilka stanowisk na obszarze torfowisk powyżej zbiornika (mechowiska) oraz w obrębie stawów rybnych; zagrożenia – wkraczanie zarośli wierzbowych
2.	FraAln	Kruszyna pospolita	<i>Frangula alnus</i>	Jedno stanowisko na obszarze zarośli powyżej zbiornika; zagrożenia – brak

Gatunki z Polskiej Czerwonej Listy

W obrębie projektowanego użytku znajdującej się 1 gatunek z Polskiej Czerwonej Listy Roślin. Jest to rzadka paproć - narecznica grzebieniasta *Dryopteris cristata*.

Tabela. Wykaz gatunków z Polskiej Czerwonej Listy

L.p.	Symbol na mapie	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Liczba stanowisk, stan zachowania i zagrożenia
1.	DryCri	Narecznica grzebieniasta	<i>Dryopteris cristata</i>	Jedno stanowisko na obszarze mechowiska powyżej zbiornika; zagrożenia – wkraczanie zarośli wierzbowych

Zagrożone gatunki flory torfowisk

Na terenie projektowanego użytku stwierdzono 5 gatunków zagrożonej flory torfowisk (Jasnowski, Jasnowska 1977). Wykaz poszczególnych gatunków i ich zagrożenia przedstawiono w tabeli poniżej. Szczegółowy wykaz ich stanowisk przedstawiono na mapie topograficznej.

Tabela. Zagrożone gatunki flory torfowisk

L.p.	Symbol na mapie	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Liczba stanowisk, stan zachowania i zagrożenia
1.	DacMaj	Storczyk szerokolistny	<i>Dactylorhiza majalis</i>	2 stanowiska; liczna populacja na łąkach koło gospodarstwa we wschodniej części obiektu, ponadto pojedyncze osobniki na torfowiskach powyżej zbiornika; zagrożenia – zaniechanie koszenia i wypasania łąk
2.	AchPta	Krwawnik kichawiec	<i>Achillea ptarmica</i>	Jedno stanowisko na obszarze podmokłych łąk koło gospodarstwa; zagrożenia – brak
3.	HydVul	Wąkrota zwyczajna	<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	Licznie na obszarze torfowisk powyżej zbiornika; zagrożenia - brak
4.	CarCes	Turzyca darniowa	<i>Carex cespitosa</i>	Jedno stanowisko koło grobli; zagrożenia – prace melioracyjne
5.	DryCri	Narecznica grzebieniasta	<i>Dryopteris cristata</i>	Jedno stanowisko na obszarze mechowiska powyżej zbiornika; zagrożenia – wkraczanie zarośli wierzbowych

Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza

W obrębie jeziora Topiele występują 3 gatunki flory ginącej i zagrożonej na Pomorzu. Wykaz poszczególnych gatunków i ich zagrożenia przedstawiono w tabeli poniżej. Szczegółowy wykaz ich stanowisk przedstawiono na mapie topograficznej.

Tabela. Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza

L.p.	Symbol na mapie	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Liczba stanowisk, stan zachowania i zagrożenia
1.	DacMaj	Storczyk szerokolistny	<i>Dactylorhiza majalis</i>	2 stanowiska; liczna populacja na łąkach koło gospodarstwa we wschodniej części obiektu, ponadto pojedyncze osobniki na torfowiskach powyżej zbiornika; zagrożenia – zaniechanie koszenia i wypasania łąk
2.	DryCri	Narecznica grzebieniasta	<i>Dryopteris cristata</i>	Jedno stanowisko na obszarze mechowiska powyżej zbiornika; zagrożenia – wkraczanie zarośli wierzbowych
3.	ValDio	Kozłek dwupienny	<i>Valeriana dioica</i>	Licznie na obszarze mechowiska powyżej zbiornika; zagrożenia – wkraczanie zarośli wierzbowych

Gatunki godne ochrony w skali gminy

Dodatkowo do ochrony w skali gminy proponuje się następujące gatunki: bodziszek błotny *Geranium palustre*, firletka poszarpana *Lychnis flos-cuculi*, gwiazdnica błotna *Stellaria palustris*, jaskier płomiennik *Ranunculus flammula*, karbieniec pospolity *Lycopus europaeus*, kosmatka polna *Luzula campestris*, pępawa błotna *Crepis paludosa*, pięciornik kurze ziele *Potentilla erecta*, przytulia bagienna *Galium uliginosum*, rdest wężownik *Polygonum bistorta*, siódmaczek leśny *Trientalis europaea*, turzyca dzióbkowata *Carex rostrata*, turzyca prosowata *Carex panicea*, wełnianka wąskolistna *Eriophorum angustifolium*, wierzba płożąca *Salix repens*, wierzbownica błotna *Epilobium palustre*. Są to gatunki wskaźnikowe, wskazane jako zagrożone we florze Meklemburgii i Brandenburgii.

3. Charakterystyka fauny

Ryby

Na terenie projektowanego użytku trudno określić stan ichtiofauny, ponieważ została spuszczone woda z jeziora Topiele. Prawdopodobnie w głębokich rowach, gdzie znajduje się lustro wody, zachowały się stanowiska dla karasia i lina.

Płazy

Na terenie projektowanego użytku stwierdzono 5 gatunków płazów, w tym 3 objęte ochroną gatunkową całoroczną i 2 objęte ochroną w okresie od 1 marca do 31 maja. Wykaz gatunków i status ochronny przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Wykaz gatunków płazów.

Lp.	Symbol na mapie	Gatunek	Status ochronny
1.	BufBuf	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i>	OG
2.	RanLes	Żaba jeziorkowa <i>Rana lessonae</i>	OGcz
3.	RanEsc	Żaba wodna <i>Rana esculenta</i>	OGcz
4.	RanTem	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	OG
5.	RanArv	Żaba moczarowa <i>Rana arvalis</i>	OG

OG - podlega ochronie gatunkowej, OGcz - podlega częściowej ochronie gatunkowej tylko w okresie od 1 marca do 31 maja

Gady

W trakcie prac terenowych stwierdzono obecność jaszczurki zwinki *Lacerta agilis* (symbol na mapie LacAgi) Jest to gatunek prawnie chroniony, jak wszystkie gady w naszym kraju.

Ptaki

Najliczniej reprezentowaną gromadą kręgowców są ptaki. Łącznie stwierdzono 28 gatunków. Ich wykaz, status ochronny i kategorie zagrożenia przedstawiono w Aneksie.

Szczegółowy wykaz ich stanowisk przedstawiono na mapie topograficznej w załączniku. Poniżej scharakteryzowano wybrane gatunki, zagrożone w kraju i Europie.

Łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus* (symbol CygCyg) – zagrożony w Europie, wpisany do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt; para obserwowana z pięcioma młodymi na jeziorze Topiele we wschodniej części.

Łabędź krzykliwy od łabędzia niemego różni się większymi rozmiarami oraz wielkością żółtej plamy na dziobie - jest większa niż u łabędzia niemego. Osobnik młodociany jest prawie jednolicie szary z kremową (zamiast żółtej) plamą na dziobie. Gniazduje na bagnistych jeziorach, starorzeczach oraz w deltach rzek w północnej części Europy. Ostatnio coraz częściej gniazduje w środkowej Europie, w Polsce lęgowy nieregularnie, na Pomorzu w kilku miejscach. Najliczniej możemy go spotkać w zimie, kiedy przylatują do nas osobniki z północnego wschodu na zimowisko. Odżywia się najczęściej roślinnością wodną, ale żeruje także jak gęsi na nadwodnych łąkach lub polach uprawnych. W czasie zimowania zatrzymuje się na słodkowodnych jeziorach i rzekach oraz płytkich zatokach morskich.

Bocian czarny *Ciconia nigra* (CicNig) – zagrożony w Europie; obserwowano jednego dorosłego osobnika przy jeziorze Topiele w środowisku odpowiednim do gniazdowania.

Błotniak stawowy *Circus aeruginosus* (CirAer) – zagrożony w Europie, obserwowano parę lęgową na stawach rybnych na wschodzie obszaru.

Żuraw *Grus grus* (GruGru) – zagrożony w Europie; obserwowano jedną parę na torfowiskach powyżej jeziora.

Zimorodek *Alcedo atthis* (AlcAtt) – zagrożony w Europie; zaniepokojone ptaki obserwowano przelatującego wzdłuż cieków koło grobli.

Kania rdzawa *Milvus milvus* (MilMil)- zagrożona w Europie; żerujące 2 dorosłe osobniki obserwowano nad jeziorem; prawdopodobnie żerują w obrębie wysypiska.

Ssaki

W trakcie penetracji terenowych spotkano tylko cztery gatunki ssaków, jak zając szarak *Lepus europaeus*, lis *Vulpes vulpes*, dzik *Sus scrofa* i sarna *Capreolus capreolus*.

4. Wartości przyrodnicze i znaczenie obszaru

Obszar jezioro Topiele obejmuje szereg ważnych gatunków i cennych siedlisk. Na szczególną uwagę i podkreślenie zasługuje:

- występowanie wielu gatunków prawnie chronionej flory i fauny, wyjątkowo dobrze zachowane i użytkowane do dziś łąki storczykowe;
- udział wielu gatunków flory i fauny zagrożonej w skali regionu i kraju - z „czerwonych list”;
- udział wielu siedlisk prawnie chronionych oraz ważnych i cennych siedlisk z Dyrektywy Siedliskowej;
- miejsce lęgowe i bytowania 5 gatunków ptaków zagrożonych wymarciem w skali kraju i Europy oraz dla wielu innych kręgowców związanych z mokradłami;
- jako jedno z nielicznych miejsc lęgowych w kraju dla łabędzia krzykliwego (!);
- jako obszar, który może być naturalnym wskaźnikiem stanu funkcjonowania i zagrożenia kontrowersyjnego składowiska odpadów dla miasta Koszalina na terenie gminy Sianów;
- jako cenny obszar do edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami i ochrony przyrody.

5. Miejsce obiektu w świadomości społecznej

Jezioro Topiele i przyległe mokradła znajdują się w bardzo bliskim sąsiedztwie dużego składowiska odpadów komunalnych dla miasta Koszalina i przyległych gmin. Mimo, że składowisko odpadów jest właściwie zarządzane i unowocześniane (np. budowa nowoczesnej sortowni i kompostowni), wciąż wśród mieszkańców wzbudza kontrowersje i negatywne nastawienie. Być może utworzenie użytku ekologicznego i ukazanie cennych walorów przyrodniczych w pobliżu składowiska odpadów może przyczynić się do zmiany świadomości o negatywnym wpływie składowiska. Na pewno obecność wielu cennych gatunków flory i fauny może wskazywać na dobry stan środowiska przyrodniczego w obrębie składowiska odpadów, a tym samym na brak zagrożeniem dla mieszkańców.

Ponadto obiekt jest bardzo cenny jako obszar do prowadzenia edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami i ochrony przyrody. Na jego podstawie w łatwy sposób można

pokazać, że właściwe zarządzanie składowiskiem odpadów nie powoduje drastycznych zmian w środowisku przyrodniczym sąsiednich obszarów. Zawsze jednak pozostaje problem niezbyt przyjemnych zapachów.

6. Aktualne i potencjalne zagrożenia dla walorów przyrodniczych

Do aktualnych i potencjalnych zagrożeń należy:

- gospodarka leśna – zalesienie torfowisk, zwłaszcza na gruntach należących do nadleśnictwa Karnieszewice
- wypalanie roślinności łąk i torfowisk,
- zaniechanie koszenia i wypasania łąk,
- hodowla ryb w jeziorze Topiele,
- kopanie stawów rybnych na torfowiskach,
- polowanie i płoszenie zwierząt, zwłaszcza lęgowych ptaków,
- wydobywanie torfu i kredy jeziornej,
- składowisko odpadów komunalnych w Sianowie, zwłaszcza możliwość zanieczyszczenia wód gruntowych oraz zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gleby, rozprzestrzenianie się z wiatrem zanieczyszczeń z wysypiska (papiery, torebki itp.),
- modyfikowanie poziomu wody w jeziorze Topiele – obniżanie i zalewanie,
- składowanie śmieci – „dzikie wysypiska”,
- całkowite wyschnięcie zbiornika po spuszczeniu wody.

7. Wskazania ochronne i zasady gospodarowania

W pierwszej kolejności należy naprawić zniszczone urządzenie hydrotechniczne i odtworzyć lustro wody jeziora Topiele. Ponadto należy:

- przywrócić ekstensywne koszenie i wypasanie na obszarze byłych łąk i pastwisk wokół jeziora (zwłaszcza w południowej części); włączyć miejscowych rolników do realizacji programów rolno-środowiskowych na tym obszarze;
- usunąć zarośla wierzbowe i sporadycznie kosić torfowiska mechowiskowe na wschód od jeziora (wymaga konsultacji ze specjalistami);

- systematycznie uprzątać zanieczyszczenia, które zostały przyniesione przez wiatr z pobliskiego wysypiska;
- prowadzić edukację ekologiczną, wybudować wieżę widokową do obserwowania ptaków, opracować ścieżkę edukacyjną;
- w działania ochronne i edukacyjne włączyć PGK w Koszalinie;
- w szczególności chronić stanowisko lęgowe łabędzia krzykliwego (wymaga konsultacji ze specjalistami);
- włączyć do ochrony przyległe mokradła, należące do nadleśnictwa Karnieszewice – oddz. 243i, 242l, 241h, 240j.

Na obszarze proponowanym do ochrony nie należy:

- zalesiać torfowisk,
- wypalać łąk i torfowisk,
- prowadzić hodowli ryb w jeziorze Topiele,
- eksploatować torfowisk,
- kopać stawów rybnych,
- polować i płoszyć ptaków,
- zmieniać poziom wody w jeziorze Topiele.

Zgodnie z art. 41 ustawy o ochronie przyrody z dnia 15.07.2003 w stosunku do projektowanego użytku ekologicznego należy wprowadzić do Uchwały Gminy następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu;
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- dokonywania zmian stosunków wodnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- wydobywania do celów gospodarczych torfu;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb;
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytku ekologicznego, utworzonych dla ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- umieszczania tablic reklamowych.

V. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Dość mocno przekształcone jezioro Topiele i przyległe mokradła wciąż obejmują szereg ważnych gatunków i siedlisk. Często są gatunki i siedliska bardzo rzadkie w skali kraju i Europy. Dlatego też obszar w pełni zasługuje na prawną ochronę w formie użytku ekologicznego. W tym celu należy opracować projekt Uchwały Rady Gminy w sprawie uznania obszaru za użytek ekologiczny o nazwie „Jezioro Topiele”.

Odpowiednio gospodarowanie obszarem może przyczynić się do ochrony wielu cennych gatunków flory i fauny, a nawet odtworzenia zniszczonych siedlisk. Zachowanie niektórych gatunków flory (np. storczyków) wymaga zastosowania aktywnych metod ochrony, polegających głównie na przywróceniu tradycyjnych sposobów gospodarowania – koszenia i wypasania łąk. Dlatego też obszar ten idealnie nadaje się do realizacji programów rolno-środowiskowych po wejściu Polski do UE. Jednocześnie obszar ten powinien być miejscem edukacji w zakresie ochrony przyrody i właściwego zarządzania odpadami.

Odtworzenie i właściwe gospodarowanie obszarem zapewne wymaga pewnych kosztów i wyrzeczeń, jednak może przyczynić się do podniesienia atrakcyjności turystycznej gminy. Ponadto ochrona cennych roślin i zwierząt, które są naturalnym wskaźnikiem czystości środowiska, może przyczynić się do zmiany świadomości społeczności lokalnej o negatywnym wpływie wysypiska. Tu należy podkreślić ogromne zaangażowanie Władz gminy Sianów w działaniach na rzecz ochrony przyrody. Są to dobre przykłady i powinny być popierane, jednocześnie stają się one bodźcem dla innych gmin, w obrębie których znajduje się wiele cennych obiektów przyrodniczych godnych ochrony.

Na podsumowanie zestawiono poniżej wartości przyrodnicze dla potrzeb projektowanego użytku ekologicznego w formie tabeli.

Tabela. Zestawienie wartości przyrodnicze dla potrzeb projektowanego użytku ekologicznego „Jezioro Topiele”

Proponowana forma ochrony i nazwa	Użytek ekologiczny – „Jezioro Topiele”
Podstawa prawna	Propozycja – projekt Uchwały Rady Gminy Sianów
Lokalizacja	Gmina Sianów, 2,3 km na południowy-wschód od miasta Sianów, 6,4 km na północny-wschód od miasta Koszalin
Cel i przedmiot ochrony	<u>Przedmiotem</u> ochrony jest jezioro Topiele z przyległymi torfowiskami i podmokłymi łąkami; <u>Celem</u> ochrony jest zachowanie różnorodności przyrodniczej jeziora i przyległych mokradeł; gatunków prawnie chronionych i zagrożonych, w szczególności zachowanie stanowiska lęgowego łabędzia krzykliwego.
Opis walorów	Obszar swoim zasięgiem obejmuje jezioro Topiele wraz z rozległymi łąkami, torfowiskami, szuwarami oraz zaroślami wierzbowymi i lasami lęgowymi. Siedliska te są miejscem występowania wielu chronionych i zagrożonych gatunków. Rośnie tu m.in.: storczyk szerokolistny, bobrek trójlistkowy kruszyna pospolita, narecznica grzebieniasta, krwawnik kichawiec, wąkrota zwyczajna, turzyca darniowa i kozłek dwupienny. Swoje miejsca lęgowe i bytowania mają tu m.in.: płazy - ropucha szara, żaba jeziorkowa, żaba wodna, żaba trawna, żaba moczarowa, gady - jaszczurka zwinka, ptaki - kaczka czernica, kania rdzawa, zimorodek, żuraw, błotniak stawowy, bocian czarny. Na szczególną uwagę i ochronę zasługuje stanowisko lęgowe łabędzia krzykliwego.
Ocena walorów i znaczenie obszaru	Obszar charakteryzuje się występowaniem wielu siedlisk i gatunków prawnie chronionych oraz zagrożonych. Na szczególną uwagę i podkreślenie zasługuje: - występowanie wielu gatunków (flory i fauny) prawnie chronionych, w tym wyjątkowo dobrze zachowane i użytkowane do dziś łąki storczykowe; - udział flory i fauny zagrożonej w skali regionu i kraju, z tzw. „czerwonych list”; - udział wielu siedlisk prawnie chronionych oraz siedlisk z Dyrektywy Siedliskowej; - jako miejsce lęgowe i bytowania ptaków zagrożonych wymarciem w skali kraju i Europy; - jako jedno z nielicznych miejsc lęgowych w kraju łabędzia krzykliwego (!); - jako cenny obszar do edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami i ochrony przyrody.
Dyrektywa Siedliskowa	<u>Siedliska</u> : eutroficzne zbiorniki wodne - 3150, muliste brzegi – 3270, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe – 6410, nizinne ziołorośla nadrzeczne – 6431, podmokłe łąki eutroficzne - 723P, łąki świeże użytkowane ekstensywnie – 6510, torfowiska przejściowe i trzęsawiska – 7140, mechowiska-7230, lasy lęgowe -*91E0, źródliska niewapienne - P25 <u>Fauna</u> : żaba jeziorkowa, żaba moczarowa, żaba wodna, jaszczurka zwinka
Dyrektywa Ptasia	Gatunki z załącznika I: żuraw, zimorodek, błotniak stawowy, kania rdzawa, bocian biały, bocian czarny, łabędź krzykliwy Inne ptaki z Dyrektywy: łabędź krzykliwy, czernica, czajka, mewa śmieszka, mewa pospolita, mewa srebrzysta
Konwencja Berneńska	<u>Fauna</u> : Sarna, zając szarak, zięba, kruk, sikora bogatka, pierwiosnek, trzciniak, oknówka, dymówka, mewa srebrzysta, myszołów zwyczajny, krzyżówka, czapla siwa, żaba trawna, ropucha szara

Konwekcja Ramsar	Brak
Zagrożenia	Do aktualnych i potencjalnych zagrożeń należy: gospodarka leśna – zalesienie torfowisk, wypalanie roślinności łąk i torfowisk, zaniechanie koszenia i wypasania łąk, hodowla ryb w jeziorze Topiele, kopnie stawów rybnych na torfowiskach, polowanie i płoszenie, wydobywanie torfu i kredy jeziornej, składowisko odpadów komunalnych w Sianowie, zwłaszcza możliwość zanieczyszczenia wód gruntowych oraz zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gleby, rozprzestrzenianie się z wiatrem zanieczyszczeń z wysypiska (papiery, torebki itp.), modyfikowanie poziomu wody w jeziorze Topiele – obniżanie i zalewanie, składowanie śmieci – „dzikie wysypiska”, całkowite wyschnięcie zbiornika po spuszczeniu wody.
Wskazania konserwatorskie i planistyczne	Naprawić zniszczone urządzenie hydrotechniczne i odtworzyć lustro wody jeziora Topiele; przywrócić ekstensywne koszenie i wypasanie na obszarze byłych łąk i pastwisk wokół jeziora, zwłaszcza w południowej części; włączyć miejscowych rolników do realizacji programów rolno-środowiskowych na tym obszarze; usunąć zarośla wierzbowe i sporadycznie kosić torfowiska mechowiskowe na wschód od jeziora; systematycznie uprzętać zanieczyszczenia, które zostały przyniesione przez wiatr z pobliskiego wysypiska; na obszarze proponowanym do ochrony nie należy: zalesiać torfowisk, wypalać łąk i torfowisk, prowadzić hodowli ryb w jeziorze Topiele, eksploatować torfowisk, kopać stawów rybnych, polować i płoszyć ptaków, zmieniać poziomu wody w jeziorze Topiele; na obszarze proponowanym do ochrony należy: prowadzić edukację ekologiczną, wybudować wieżę widokową do obserwowania ptaków, opracować ścieżkę edukacyjną, w szczególności chronić stanowisko lęgowe łabędzia krzykliwego (wymaga konsultacji ze specjalistami).
Uwagi	Brak